บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนในเขตภาคเหนือต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา
3. เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนที่ทำการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาในเขตภาคเหนือ จำนวนทั้งหมด 145 คน การวิเคราะห์ทั่วไปใช้ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาในเขตภาคเหนือ ใช้สถิติไค-สแควส์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และด้านจิตวิทยา

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน เป็นเพศชาย ร้อยละ 96.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 29.83 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.21 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 6.90 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สำหรับสภาพการสมรส ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.86 มีสถานภาพโสด อายุงานในการทำงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.93 มีอายุงาน 1-2 ปี และ 3-5 ปี ระดับเงินเดือนส่วนใหญ่ร้อยละ 50.34 ต่ำกว่า 10,000 บาท มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่ภาคเหนือร้อยละ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

70.34 เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 78.62 สำหรับประสบการณ์ในการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.52 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

2. ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.89 หัวข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความพึงพอใจที่สุด 3 อันดับแรก คือ งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่ท้าทายความรู้ความสามารถ มีคะแนนเฉลี่ย 3.62 งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่พึงพอใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.58 และงานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ย 3.53

3. ความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 หัวข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตรที่สุด 3 อันดับแรก คือ การเป็นคนชอบวางแผนก่อนปฏิบัติงานเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.38 เป็นคนที่มีความทะเยอทะยาน ต้องการความก้าวหน้ามาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.17 และเป็นคนที่ชอบปรับปรุงและพัฒนางานอยู่สม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.16

4. ความเข้าใจในบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความเข้าใจในบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน โดยภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.84 หัวข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าใจในบทบาทมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องแนะนำเกษตรกรในแต่ละรายให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ตามระเบียบการส่งเสริมการเกษตรของบริษัท มีคะแนนเฉลี่ย 0.99 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนต้องปรับแนวทางปฏิบัติงานตนเองให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานเป็นทีม มีคะแนนเฉลี่ย 0.98 และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี แล้วจึงนำไปปฏิบัติถ่ายทอดแก่เกษตรกร มีคะแนนเฉลี่ย 0.97

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ

5. 1 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ โดยคำนึงถึงบริษัท

5.1.1 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา (โดยคำนึงถึงบริษัท) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาของภาคเอกชน เป็นการช่วยเหลือ พัฒนาประเทศชาติอีกด้านหนึ่ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ทำให้บริษัทมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 และระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา บริษัทสามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้ในขบวนการผลิต มีคะแนนเฉลี่ย 3.44

5.1.2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงบริษัท) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การทำพันธสัญญากับเกษตรกรก่อนการปลูกพืชทำให้เกษตรกรให้ความร่วมมือมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.41 สามารถทำแผนการปลูกประจำปี ในการส่งเสริมการเกษตร ก่อนการส่งเสริมการเกษตรทุกครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.34 และการนำทางเลือกการเกษตรให้เกษตรกรเป็นการเพิ่มจุดเด่น ทำให้ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.30

5.1.3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็นด้านระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงบริษัท) โดยภาพรวมในระดับน้อย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.35 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ปรับแผนโครงการให้มีเงื่อนไขน้อย และสอดคล้องกับแผนการผลิตของเกษตรกร มีคะแนนเฉลี่ย 2.93 บริษัทมีการนำเกษตรกรดูงานเพื่อศึกษาก่อนการเพาะปลูก มีคะแนนเฉลี่ย 2.92 และในการเปิดโครงการในเขตพื้นที่ต่างๆ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เกษตรอำเภอ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ย 2.74

5.1.4 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการติดตาม การส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการติดตาม การส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงบริษัท) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.19 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ระบบนิเทศปัจจุบันเน้นการปฏิบัติถึงตัวเกษตรกรอย่างจริงจัง มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานสามารถร่วมประชุมประจำเดือนทุกครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.44 และการนิเทศงานส่งเสริมมีส่วนช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จ มีคะแนนเฉลี่ย 3.35

5.1.5 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (โดยคำนึงถึงบริษัท) ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.16 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะทำให้การส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้นมีคะแนนเฉลี่ย 3.61 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาสามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 และการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการพาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรดูงานมีคะแนนเฉลี่ย 3.07

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5.1.6 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงบริษัท) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.85 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ บริษัทให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ย 3.24 บริษัทมีการจัดทำนามบัตรเพื่อประกอบการส่งเสริมการเกษตรให้

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน มีคะแนนเฉลี่ย 3.15 และบริษัทมีหน่วยงานคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการกำจัดโรคและแมลง มีคะแนนเฉลี่ย 3.06

5.2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ โดยคำนึงถึงเกษตรกร

5.2.1 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาทำให้เกษตรกรเข้าถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.44 ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาช่วยให้เกษตรกรลดความเสี่ยง มีคะแนนเฉลี่ย 3.43 และระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาทำให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการมีระเบียบมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.41

5.2.2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็นด้านระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) โดยภาพในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.99 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การเข้าตรวจเยี่ยมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 บริษัทมีระบบการส่งเสริมการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีการวางแผนเพาะปลูกได้ดีขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.41 และเกษตรกรจะให้ความร่วมมือ และเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีการตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.25

5.2.3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.85 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เกษตรกรที่ร่วมโครงการ จะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด นอกเหนือจากแหล่งน้ำ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ดิน จะต้องมีแรงงานที่พอเพียงด้วย มีคะแนนเฉลี่ย 3.70 โรคและแมลง ที่เคยระบาดในพื้นที่เพาะปลูก เกษตรกรจะต้องแจ้ง หรือให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีคะแนนเฉลี่ย 3.63 และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ แล้วประสบผลสำเร็จ จะต้องทำการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน มีคะแนนเฉลี่ย 3.45

5.2.4 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการติดตาม การส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการติดตาม การส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.88 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ระบบนิเทศปัจจุบันทำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.51 การนิเทศงานส่งเสริมถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่บริษัท จะต้องจัดให้เกษตรกรเป็นอันดับแรก มีคะแนนเฉลี่ย 3.41 และระบบนิเทศเกษตรกรจะได้รับแบบรายกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 3.27

5.2.5 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) โดยภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.79 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การฝึกอบรมทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจ ปฏิบัติได้ถูกวิธี มีคะแนนเฉลี่ย 3.58 เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จในการร่วมโครงการ มีคะแนนเฉลี่ย 3.27 และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จะได้รับการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบริษัทเดือนละครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 2.61

5.2.6 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนมีความคิดเห็น ด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร (โดยคำนึงถึงเกษตรกร) ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.93 โดยหัวข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้นำหมู่บ้านควรจะให้ความสำคัญ และความร่วมมือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ให้มากกว่านี้เกี่ยวกับการประสานงานและการชักจูงในการร่วมโครงการ มีคะแนนเฉลี่ย 3.53 หน่วยงานภาครัฐ ควรจะให้การสนับสนุนมากกว่านี้ มีคะแนนเฉลี่ย 3.52 และการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ทำให้เกษตรกรมีโอกาสในการชำระหนี้และการเป็นอยู่ดีขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.18

6. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาในเขตภาคเหนือ

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดสอบแบบไค-สแควส์ ประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อายุงาน ระดับเงินเดือน ถิ่นกำเนิด การเข้ารับการฝึกอบรม และลักษณะทางจิตวิทยา คือ ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร ความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตรและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาโดยคำนึงบริษัท

ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1.1 หลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุการทำงาน ถิ่นกำเนิด ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร ความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร และ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 30)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

6.1.2 ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษา ระดับเงินเดือนความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตรและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่ามี

นัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 30)

6.1.3 ระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 30)

6.1.4 ระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับเงินเดือน ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 30)

6.1.5 ระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษา กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (ตารางที่ 30)

6.1.6 ระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษาและความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 30)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาโดยคำนึงเกษตรกร

ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.2.1 หลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษา ถิ่นกำเนิด ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร และ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 49)

6.2.2 ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร และ ความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 49)

6.2.3 ระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เพศชายและเพศหญิงมีผลกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 49)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

6.2.4 ระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุและ อายุงาน กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 49)

6.2.5 ระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษา อายุงาน ความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร และความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (ตารางที่ 49)

6.2.6 ระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุและ อายุงาน กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 49)

7. ปัญหาและความต้องการและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

7.1 ปัญหาด้านโรคและแมลงที่มีผลต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและพบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.24

ข้อเสนอแนะ

ภาคเอกชนควรส่งเสริมการใช้สารเคมีที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืช ให้ได้ผล อย่างต่อเนื่องจัดหาสารเคมีที่เหมาะสมกับชนิดพืชและพื้นที่ปลูกพืช และมีวิธีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่หลากหลายขึ้น ควรให้ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้สารเคมีและใช้สารเคมีตามชนิดและปริมาณที่กำหนดไว้ในสัญญาควรจัดเตรียมสารเคมีให้ทันกับสถานการณ์โรคและแมลง มีการทดสอบสารเคมี ก่อนนำมาส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ เพื่อไม่ส่งผลรุนแรงต่อสภาพแวดล้อม และควรคัดเลือกพื้นที่ปลูกพืชหมุนเวียนกัน และมีการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก

7.2 ปัญหาด้านอื่นๆ เช่น การประสานงานกับ ผู้นำชุมชน และการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 45.52

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมระบบส่งเสริมการเกษตรแบบพันธสัญญาของภาคเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น ภาคเอกชนควรสร้างภาพพจน์และทัศนคติที่ดีต่อภาครัฐ และควรมีการประสานงานร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้นภาครัฐควรสนับสนุน และฝึกอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้น และภาครัฐควรสนับสนุนด้านข้อมูลในการปลูกพืชที่ถูกต้องเหมาะสม

7.3 ปัญหาด้านบุคลากร มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 45.52

ข้อเสนอแนะ

ภาคเอกชนควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯให้เพียงพอในพื้นที่หรือเพิ่มจำนวนมากขึ้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีประสบการณ์และมีความรอบรู้ด้านระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ภาคเอกชนควรจัดฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่เข้าใจในวิธีการส่งเสริม และควรฝึกอบรมก่อนไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรภาคเอกชนควรมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และมีการวางแผน ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในพื้นที่ได้ดี

7.4 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเกษตร มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 38.62

ข้อเสนอแนะ

ภาคเอกชนควรจัดหาอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น และเพียงพอกับการใช้งาน ควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์โสต ในการประชุมหน้าไร่ วัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนควรทันต่อสถานการณ์โรคและแมลงและความต้องการ และมีสื่อประกอบการประชุมเกษตรกร เช่น บอร์ดให้ความรู้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

7.5 ปัญหาด้านระบบการส่งเสริมการเกษตร มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 34.48

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการให้ข้อมูลที่ชัดเจน แน่นอน มีการตัดสินใจที่รวดเร็วรวมทั้ง มีความยืดหยุ่นในการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ ภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับพืชในแต่ละพื้นที่มากขึ้น แนะนำเกษตรกรในการดูแลพืชของตนเองอย่างทั่วถึง รวมทั้ง มีพืชที่ส่งเสริมหลากหลายให้เกษตรปลูกหมุนเวียนได้ ภาคเอกชนควรมีนโยบายในการส่งเสริมที่แน่นอน และมีการวางแผนการปลูกพืชให้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีการตรวจและติดตามผลในสวนเกษตรกรบ่อยครั้งขึ้น และมีการตรวจแปลงและรายงานผลตามสภาพความเป็นจริง และการให้ความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ให้เกษตรกรรู้และเข้าใจ และปรับปรุงเรื่องระบบการสื่อสารในการส่งเสริม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญ ในเขตภาคเหนือ ได้พบประเด็นที่สำคัญหลายประเด็นโดยจะนำมาอภิปรายในที่นี้ คือ

ลักษณะทางจิตวิทยา

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน มีความพึงพอใจในงานส่งเสริมการเกษตร และความต้องการความสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่เป็นประเด็นในเรื่องการส่งเสริมการเกษตรจะต้องแนะนำที่ตัวเกษตรกรในแต่ละรายให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ตามระเบียบการส่งเสริมการเกษตรของบริษัท เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนต้องปรับแนวทางปฏิบัติงานตนเองให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานเป็นทีม และจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี แล้วจึงนำไปปฏิบัติถ่ายทอดแก่เกษตรกร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ

1. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ โดยคำนึงถึงบริษัท

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยคำนึงถึงบริษัท อยู่ในระดับปานกลาง คือ ประเด็นด้านระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร ด้านระบบการติดตามการส่งเสริมการเกษตร ด้านระบบการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ส่วนประเด็นด้านหลักการส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เห็นว่า การส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาของภาคเอกชน เป็นการช่วยเหลือ พัฒนาประเทศชาติอีกด้านหนึ่ง ทำให้บริษัทมีความเข้มแข็งมากขึ้น และระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา บริษัทสามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้ในขบวนการผลิต อย่างไรก็ตามในประเด็นด้านความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบด้านระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเนื่องจาก บริษัทได้รับการสนับสนุนในเรื่องพื้นที่เป้าหมายจากผู้ใหญ่บ้าน กำนันเท่านั้น และบริษัทมีการสนับสนุนเฉพาะเมล็ดพันธุ์ หรือต้นกล้าเท่านั้น สอดคล้องกับ สมอ (2544) ได้ศึกษา การปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาพบว่า ส่วนใหญ่บริษัทจะสนับสนุนเฉพาะหัวพันธุ์มันฝรั่งเพียงอย่างเดียว แต่ยังขาดการสนับสนุน เทคโนโลยีในการผลิต และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอื่นๆ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยคำนึงบริษัท พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร ระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร และระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีระดับการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป จะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า และเห็นว่าการทำพันธสัญญากับเกษตรกรก่อนการปลูกพืช ทำให้เกษตรกรให้ความร่วมมือมากขึ้น สามารถทำแผนการปลูกประจำปี ในการส่งเสริมการเกษตร ก่อนการส่งเสริมการเกษตรทุกครั้ง ทำให้ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นแนวโน้มการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะทำให้การส่งเสริมกาเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาสามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อายุงาน มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุงานมากกว่าจะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า โดยเห็นว่า การส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาของภาคเอกชน เป็นการช่วยเหลือ พัฒนาประเทศชาติอีกด้านหนึ่ง ทำให้บริษัทมีความเข้มแข็งมากขึ้น และบริษัทสามารถสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้ในขบวนการผลิต

ระดับเงินเดือน มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร และระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีระดับเงินเดือนน้อยจะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า เพราะส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในพื้นที่ โดยเห็นว่า การทำพันธสัญญากับเกษตรกรก่อนการปลูกพืช ทำให้เกษตรกรให้ความร่วมมือมากขึ้น สามารถทำแผนการปลูกประจำปี ในการส่งเสริมการเกษตร ก่อนการส่งเสริมการเกษตรทุกครั้ง และระบบนิเทศปัจจุบันเน้นการปฏิบัติถึงตัวเกษตรกรอย่างจริงจัง ทำให้การส่งเสริมมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ถิ่นกำเนิด มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร และระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือจะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยในพื้นที่ ทำให้แนวโน้มในการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาสามารถเข้าถึงตัวเกษตรกรได้ง่ายและสะดวกในการปฏิบัติงาน

ลักษณะทางจิตวิทยา ทั้งด้านความพึงพอใจในงาน ความต้องการความสำเร็จในงาน และความความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชน ต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ โดยคำนึงถึงเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยคำนึงถึงเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ประเด็นด้านระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร ด้านระบบสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านระบบการติดตามการส่งเสริมการเกษตร ด้านระบบการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ยกเว้นประเด็นด้านหลักการส่งเสริมการเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เห็นว่า ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ทำให้เกษตรกรเข้าถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มากขึ้น และระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ทำให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการมีระเบียบมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ขึ้น สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ สุทธิพงษ์ (2548) ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายส่งเสริมการเกษตร บริษัท สันติภาพเทรดดิ้ง จำกัด (8 มีนาคม 2548) ได้กล่าวว่า รายได้ของเกษตรกรที่ร่วมโครงการแบบมีพันธสัญญากับบริษัทมีรายได้สูงมากกว่าพืชผักต่าง ๆ ที่มีการเพาะปลูกในช่วงระยะเวลาเดียวกันของปี โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่ยอมรับวิธีการและปฏิบัติตามขั้นตอนของการดูแลรักษาของบริษัทฯ นอกจากนี้ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ช่วยให้เกษตรกรลดความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับ ทองโรจน์ (2530) อ้างโดยเกษม (2540 : 16) ได้กล่าวว่า การผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะด้านการเพาะปลูกพืชนั้นเป็นการผลิตที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรต้องเป็นผู้รับภาระความเสี่ยงทางด้านการตลาดและการผลิต ซึ่งในทางปฏิบัติเกษตรกรสามารถลดความเสี่ยงด้านการตลาดและผลผลิตในเชิงทฤษฎีอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งหนึ่งในหลายวิธีได้แก่ การทำสัญญาผูกพัน (Contract) เป็นการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับผู้รับซื้อเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านราคาไปสู่ผู้รับซื้อได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะของการทำสัญญาทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและการตกลงกันด้วยวาจา การทำสัญญามีหลายรูปแบบ พอจะจำแนกได้ 3 แบบ ดังนี้

1. สัญญาที่ประกันในเรื่องตลาด สัญญานี้จะระบุคุณภาพของผลผลิต เกษตรกรจะเป็นผู้ตัดสินใจในการผลิตเอง เกษตรกรจะรับภาระความเสี่ยงในเรื่องการผลิต มีการกำหนดราคาขั้นต่ำ หรือราคาประกันไว้ล่วงหน้า ระยะเวลาในการส่งมอบผลผลิต และปริมาณผลผลิตที่สามารถจะผลิตได้ สัญญาในลักษณะนี้ทำให้เกษตรกรพยายามรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้มีมาตรฐานตามที่โรงงานแปรรูปหรือผู้รับซื้อกำหนด

2. สัญญาที่มีการให้ปัจจัยการผลิต สัญญานี้ผู้รับซื้อหรือโรงงานแปรรูปจะเป็นผู้หาปัจจัยการผลิตมาให้เกษตรกรในระบบสินเชื่อ ราคาที่เกษตรกรได้รับอาจเป็นราคาประกัน หรือราคาตลาดแต่จะมีการประกันราคาขั้นต่ำไว้ สัญญาในลักษณะนี้โรงงานหรือผู้รับซื้อจะรับภาระความเสี่ยงในด้านราคาร่วมกับเกษตรกรผู้ผลิต

3. สัญญาที่มีการจัดการด้านการผลิต เป็นสัญญาที่เต็มรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุด โดยเป็นการรวมสัญญาสองแบบแรกเข้าด้วยกัน คือ มีการประกันราคาขั้นต่ำ การจัดหาปัจจัยการผลิตมาให้และการสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้วิชาการ ตลอดจนการจัดการการผลิตให้แก่เกษตรกร สัญญาในลักษณะนี้ โรงงานแปรรูปหรือผู้รับซื้อผลผลิตจะรับภาระความเสี่ยงด้านราคาไว้ทั้งหมด ดังนี้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยคำนึงเกษตรกร พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นเพศชายจะมีแนวโน้มมีความคิดเห็นต่อระบบการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการส่งเสริมการเกษตรมากกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเห็นว่าเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด นอกเหนือจากแหล่งน้ำ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ดิน จะต้องมีแรงงานที่พอเพียงด้วย และจะต้องทำการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน

อายุ มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตร ระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร และระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุในช่วง 25-34 ปี จะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า โดยเห็นว่า การเข้าตรวจเยี่ยมเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีการวางแผนเพาะปลูกได้ดีขึ้น และเกษตรกรจะให้ความร่วมมือ และเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีการตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตรและระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีระดับการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป จะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า โดยเห็นว่า ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาทำให้เกษตรกรเข้าถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มากขึ้น ช่วยให้เกษตรกรลดความเสี่ยง และทำให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการมีระเบียบมากขึ้น นอกจากนี้ระบบนิเทศปัจจุบันทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และเน้นแบบรายกลุ่มเป็นสำคัญ

อายุงาน มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบติดตาม นิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ระบบการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และระบบสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุงานน้อยกว่าจะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเห็นว่า การฝึกอบรมทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจ ปฏิบัติได้ถูกวิธี เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จในการร่วมโครงการ นอกจากนี้ผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานภาครัฐควรจะให้ความสำคัญ และความร่วมมือให้มากกว่านี้เกี่ยวกับการประสานงานและการชักชวนเกษตรกรในการร่วมโครงการ

ถิ่นกำเนิด มีความสัมพันธ์ กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อหลักการของระบบการส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีถิ่นกำเนิดในภาคเหนือจะมีความคิดเห็นต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่า เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยในพื้นที่ ทำให้แนวโน้มในการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาทำให้เกษตรกรเข้าถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ลักษณะทางจิตวิทยา ทั้งด้านความพึงพอใจในงาน ความต้องการความสำเร็จในงาน และความความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับความคิดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ส่วนการเข้ารับฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับระบบการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ของการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ดังนั้น เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ บริษัทควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้และทักษะด้านต่างๆ เช่น ด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านบริหารจัดการเพิ่มขึ้น รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้กับเกษตร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลต่อการปฏิบัติตามแผนงานการส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อารีและทรงศักดิ์ (2538) กล่าวว่า แนวทางในการพัฒนาความรู้ให้แก่เกษตรกรนั้น บางส่วนจะสอดคล้องกับแนวทางให้ความรู้ทั่วไปโดยเฉพาะด้านการผลิต การใช้สารเคมีและปุ๋ยเป็นต้น นอกเหนือไปจากความรู้ทางเทคโนโลยีแล้ว ควรให้ความรู้ทางด้านการจัดการ และการสร้างความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ และการตัดสินใจด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาเป็นแนวทางให้กับภาคเอกชน ที่มีการใช้ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ได้นำไปดำเนินการเพื่อสนับสนุน หรือกระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น มีแรงจูงใจที่จะทำงานในความรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพ คือ เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงผลจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำให้องค์กรภาคเอกชนและเกษตรกรได้รับผลบวกทั้งสองฝ่าย ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทำให้ในส่วนของภาคเอกชน ภาคเกษตรกร ร่วมมือกันได้เป็นอย่างดี และตลอดไป ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. ภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และทักษะด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านบริหารจัดการเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ทางวิชาการเพิ่มขึ้น จะช่วยเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการปฏิบัติเมื่อทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. ภาคเอกชนควรมีการติดตามนิเทศงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตามแผนงานที่วางไว้ โดยเน้นการนิเทศงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มากขึ้น เพราะการนิเทศจะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพิ่มความรู้ เพิ่มการวางแผนในการปฏิบัติงาน เพิ่มการควบคุมการปฏิบัติงานของเกษตรกร และลดความเสี่ยงของโครงการเพิ่มความสำเร็จของโครงการมากขึ้น การนิเทศงานในส่วนของเกษตรกรจะทำให้เกษตรกรรับรู้และเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติ โรคแมลง การควบคุมป้องกันและการวางแผนการปฏิบัติงานที่ดี

3. จากการศึกษาครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง (ระดับปริญญาตรีขึ้นไป) และถิ่นกำเนิดในภาคเหนือ เป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบการส่งเสริม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีความคิดสร้างสรรค เข้าใจในระบบแบบมีพันธสัญญา สามารถถ่ายทอดสู่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรที่มีการศึกษาต่ำก็ยังมีความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามที่ได้วางแผนไว้ ดังนั้นภาคเอกชนควรมีการวางแผนด้านการพัฒนาบุคลลากร และสร้างทีมงานเพื่อการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมระบบส่งเสริมการเกษตรแบบพันธสัญญาของภาคเอกชนในเพิ่มมากขึ้น เพราะการทำงานในด้านการเกษตรในประเทศไทยในการส่งเสริมการเกษตรให้กับเกษตรกรจะต้องอาศัยภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในด้านวิชาการ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์การผลิต การตลาด ภาคเอกชนโดยส่วนใหญ่จะมีประสิทธิภาพในด้านเทคโนโลยี บุคลากร เงินทุน ตลาด ทั้งสองภาคควรจะมีการประสานงานให้มากขึ้นเพื่อที่จะให้ผลที่ออกมาตกมายังเกษตรกร และทำให้เกษตรกรไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบในการร่วมโครงการแบบมีพันธสัญญาของภาคเอกชน ตลอดจนเกษตรกรสามารถเรียนรู้ รับข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาจากภาคเอกชนในด้านทางบวกและทางลบ ทั้ง 5 บริษัท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของภาครัฐในการส่งเสริมการเกษตรแบบมีพันธสัญญา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved